

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ

School Administration Based on the Philosophy of Sufficiency Economy in the Digital Era A Case Study of Phra Tamnak Suan Kulap School

นฤมล มุกอวัตร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: S67591802075@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มีการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัย โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับพระราชทานจาก พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม ซึ่งช่วยสร้างสมดุลในการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าในบริบทของการศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการเรียนการสอน รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนและตัดสินใจอย่างแม่นยำและโปร่งใส อันเป็นรากฐานของการพัฒนาการศึกษาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กรและเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ยุคดิจิทัล, เทคโนโลยี, ศตวรรษที่ 21

Abstract

In the rapidly changing digital era, Pratumnak Suan Kularb School, under the Bangkok Primary Educational Service Area Office, has managed the institution in alignment with contemporary developments. The school operates based on the Philosophy of Sufficiency Economy, graciously bestowed by His Majesty King Bhumibol Adulyadej The Great, as its guiding principle. The Philosophy of Sufficiency Economy emphasizes moderation, reasonableness, and self-immunity, grounded in knowledge and virtue. This philosophy helps

create a balanced approach to educational management and the efficient use of resources In the context of digital-age education, Pratumnak Suan Kularb school has integrated information technology to enhance administrative efficiency and teaching and learning processes. It also utilizes data for precise and transparent planning and decision-making These practices form the foundation for stable and sustainable educational development, aiming to strengthen the organization from within and prepare for the challenges of the 21st century with quality and resilience

Keywords: Educational institution administration, Sufficiency Economy Philosophy, Digital Era, Technology, 21st Century

บทนำ

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล เป็นการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักการเน้นความพอประมาณ การรู้จักพึ่งพาตนเอง และการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วนของสังคมและการศึกษา (นภัสกร จันทรรักษ์, 2561; Cordell, 2013)

เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะที่สามารถปรับตัวได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานไว้นั้น มีความสำคัญในแง่ของการสร้างความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน โดยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญานี้ ไม่เพียงแค่นำการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลและเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว การบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางนี้จึงต้องมีการปรับตัว และบูรณาการการใช้เทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (นัยนา ทองประเสริฐ, 2562; ธนาธิป ธรรมสวัสดิ์, 2565)

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ และการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและยั่งยืน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและมีความสุข โดยแนวทางในการบริหาร

สถานศึกษาภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาการศึกษาในระดับประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565; พิทักษ์ พิทยาวงศ์, 2564)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล คือ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีพื้นฐานจากการใช้ชีวิตอย่างมีความพอดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีและดิจิทัลมีบทบาทสำคัญ โดยเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีและการรักษาคุณค่าของการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน (ศิริพร พันธุ์สุวรรณ, 2564; สุนทร เสนาพร, 2562)

เนื้อเรื่อง

หลักของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยยังคงยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งประกอบด้วย 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไข ความรู้ และคุณธรรม

ความพอประมาณ (Moderation) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป เช่น การเลือกใช้ระบบบริหารจัดการโรงเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จัดการงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย แต่ยังสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน จัดสมดุลระหว่างการเรียนการสอนออนไลน์และออฟไลน์ ให้เหมาะสมกับนักเรียนและบุคลากร

ความมีเหตุผล (Reasonableness) ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของนักเรียนและบุคลากร วิเคราะห์และวางแผนก่อนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา เช่น การเลือกใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ประเมินผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยี เช่น ผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน และสังคมโดยรวม

การมีภูมิคุ้มกัน (Resilience) เตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น การพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูและนักเรียน ส่งเสริมความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity) เพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและระบบของโรงเรียน สร้างทางเลือกในการเรียนรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ไม่แน่นอน เช่น การเรียนออนไลน์ในช่วงวิกฤติ

เงื่อนไขความรู้ (Knowledge) พัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหาร ครู และนักเรียนให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาแนวโน้มเทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านสื่อดิจิทัล

เงื่อนไขคุณธรรม (Morality) plugged จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี เช่น ความรับผิดชอบต่อการใช้อินเทอร์เน็ต สร้างวัฒนธรรมดิจิทัลที่ดีในสถานศึกษา เช่น การใช้โซเชียลมีเดียอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมความมีวินัยและความซื่อสัตย์ในการเรียนออนไลน์

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีกับความมั่นคงทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักดังนี้

1) สร้างความมั่นคงและยั่งยืนทางการศึกษา นำหลักพอประมาณ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง plugged คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ 3) ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างพอประมาณ เพื่อไม่ให้เกิดการพึ่งพาเทคโนโลยีเกินความจำเป็น นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4) พัฒนาคูและบุคลากรให้มีศักยภาพในยุคดิจิทัล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านดิจิทัลและสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ใช้แนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างทักษะอาชีพและนวัตกรรมทางการศึกษา 5) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษา ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการบริหารจัดการ 6) บริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้หลักเหตุผลในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษา พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ 7) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา สนับสนุนโครงการและกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านนวัตกรรมและความคิดริเริ่ม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถผสมผสานแนวคิดความพอเพียงเข้ากับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทันสมัย โดยคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหาร ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำเชิงพอเพียง (Visionary & Sufficient Leadership) สามารถมองการณ์ไกลและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความยั่งยืน ใช้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง (พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน) ในการบริหาร เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่สามารถผสมผสานเทคโนโลยีกับหลักความพอเพียง 2) มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy & Skills) เข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สนับสนุนและพัฒนาคูและบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียน

การสอน 3) บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient Resource Management) ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดความสิ้นเปลือง และเน้นความยั่งยืน วางแผนงบประมาณโดยคำนึงถึงความจำเป็นและผลตอบแทนทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้แบบใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและเทคโนโลยีเป็นสื่อ 4) ส่งเสริมความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Collaborative & Participatory Leadership) เชื่อมโยงเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและนอกสถานศึกษา ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5) มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ (Ethical & Public-Minded Leadership) บริหารด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล คำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนและสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ 6) มีความสามารถในการแก้ปัญหาและปรับตัว (Problem-Solving & Adaptability) เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมได้อย่างมีสติและรอบคอบ ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการตัดสินใจและแก้ปัญหา พัฒนาแนวคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อปรับตัวกับยุคดิจิทัล 7) มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน (Sustainable Student Development) ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่ทั่วถึงและเท่าเทียม บ่มเพาะนักเรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะของครูในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล

มีจิตวิญญาณความเป็นครู (Spirit of Teaching) มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ใส่ใจการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และทักษะชีวิต เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านจริยธรรมและวินัย ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและการสอน ได้แก่ พอประมาณ เช่น ใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีเหตุผล เช่น คิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน เช่น เตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ความรู้และคุณธรรม เช่น ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และส่งเสริมคุณธรรมให้ผู้เรียน มีทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน นำเครื่องมือออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ใช้สื่อดิจิทัลในการสร้างสรรค์และถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัล มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัย นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในนโยบายและการบริหารสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษา มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี ปลูกฝังจริยธรรมและความปลอดภัยทางไซเบอร์ สร้างโอกาสในการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เป็นครูที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Lifelong Learning) มีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคม เปิดรับความคิดเห็นและพัฒนาตามแนวทางใหม่ ๆ

คุณลักษณะของนักเรียนในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาและพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต โดยคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัลมีดังนี้ 1) พอประมาณ ใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป มีสติในการใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ไม่หลงไปกับกระแสที่ไม่เหมาะสม บริหารจัดการเวลาในการเรียนและใช้เทคโนโลยีอย่างสมดุล 2) มีเหตุผล คิดวิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่รับจากสื่อดิจิทัล ก่อนเชื่อหรือแชร์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ต่อการเรียนและชีวิตประจำวัน 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องได้ มีความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) ไม่ตกเป็นเหยื่อของภัยออนไลน์ รู้จักป้องกันตนเองจากอิทธิพลด้านลบของโลกดิจิทัล เช่น การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) 4) มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีในการใช้เทคโนโลยี เช่น ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ทางดิจิทัล เคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้อื่นบนโลกออนไลน์ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการใช้เทคโนโลยี เช่น ไม่ลอกงาน ไม่โกงข้อสอบออนไลน์ 5) การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อสร้างอาชีพหรือหารายได้เสริมอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาการเองให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์

การประยุกต์ใช้การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัลเป็นแนวทางที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมกับการสร้างความสมดุลและความมั่นคงในทุกด้าน ดังนี้ 1) ยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 3 ห่วง ได้แก่ พอประมาณ คือ บริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ไม่นำเทคโนโลยีมาใช้เกินความจำเป็น หรือสร้างภาระให้กับครูและนักเรียน มีเหตุผล คือ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและการบริหาร โดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว มีภูมิคุ้มกัน คือ การสร้างระบบป้องกันความเสี่ยงด้านไซเบอร์ ปลูกฝังจริยธรรมดิจิทัล และสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย 2 เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ ความรู้ คือ การพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้มีทักษะดิจิทัลและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณธรรม คือ ส่งเสริมความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน 2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น e-Learning, แพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อดิจิทัล บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับหลักสูตร เช่น การเรียนรู้เรื่องความยั่งยืน การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 3) การบริหารทรัพยากรและงบประมาณ ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น ระบบ ERP สำหรับการบริหารงบประมาณ นำแนวคิด Green School มาใช้ ลดการใช้กระดาษและพลังงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล บริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส มีส่วนร่วมจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) การพัฒนาครูและบุคลากร จัดอบรมพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครู ผ่าน MOOC (Massive Open Online Course) ส่งเสริมการทำงานแบบ Agile Management ให้บุคลากรสามารถปรับตัวได้รวดเร็ว 5) การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่าย สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ดิจิทัลร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ มหาวิทยาลัย และองค์กรภาคเอกชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เช่น ฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) ที่ใช้ IOT และ AI 6) การพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะดิจิทัลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการแก้ปัญหา (Problem Solving) สร้างจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ลดปัญหาภัยคุกคามไซเบอร์ สนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เช่น Coding, Robotics, AI for Kids

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล ต้องอาศัยความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีและคุณธรรม มุ่งเน้นให้เกิดความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาอย่างยั่งยืนในโลกยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้น้อมนำแนวคิดการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล ซึ่งมีรากฐานจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยยึดหลัก “พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน” พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณธรรมและความรู้ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การจัดการทรัพยากรด้วยระบบดิจิทัล การเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ การเสริมสร้างทักษะดิจิทัลและจริยธรรมแก่ครู บุคลากร และนักเรียน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล: เอกสารประกอบการสัมมนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- ศิริพร พันธุ์สุวรรณ. (2564). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล*. วารสารการศึกษาไทย, 32(2), 45-61.
- ธนาธิป ธรรมสวัสดิ์. (2565). *การบริหารสถานศึกษาสู่ยุคดิจิทัลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารพัฒนาการศึกษา, 40(3), 95-108.
- สุนทร เสนาพร. (2562). *การพัฒนาการศึกษาในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- พิทักษ์ พิทยาวงศ์. (2564). *การบริหารสถานศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง: ความยั่งยืนในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวิจัย.
- นภัสกร จันทรรักษ์. (2561). *การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาการเรียนการสอน*. วารสารวิจัยการศึกษา, 18(3), 112-123.
- นัยนา ทองประเสริฐ. (2562). *การสร้างความยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในยุคดิจิทัล*. วารสารวิจัยการศึกษา, 33(4), 72-85.
- Cordell, R. (2013). *Information literacy and digital literacy: Competing or complementary Communication in Information literacy*, 7(2), 177-183.
- Hirtz, P. D. “Effective leadership for total quality management.” *Dissertation Abstracts International* 63, 5 (2002).
- Best, John W. *Research in Education*. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Cronbach, Lee J. *Essentials of Psychological Tests*. New York: Row Publish, 1974.